

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนล่าง ของประเทศไทย มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย เกษตรกรในพื้นที่จังหวัด สุโขทัย จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัดตาก ในการวิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษา จำนวน 163 ราย มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 ราย โดยเทียบได้จากตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงขนาดประชากรที่ทำการศึกษา

จังหวัดที่ตั้งโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา
สุโขทัย	27	18
พิษณุโลก	51	31
เพชรบูรณ์	21	13
พิจิตร	22	21
ตาก	42	35
รวม	163	118

2. คณะทำงานโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตรของกรมวิชาการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนล่าง ของประเทศไทย จำนวน 29 ราย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
All rights reserved

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่โครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ เกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ข้อมูลการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติตามการดำเนินงาน โครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจ และความพอใจในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร รวมถึงข้อมูลด้านปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลักของครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนแรงงานจ้าง รายได้ของครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน และแหล่งน้ำในการทำเกษตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติตามการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของเกษตรกร องค์กรท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร ความพร้อมของโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร (วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ นโยบายและงบประมาณ)

ตอนที่ 3 ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจ และความพอใจในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร เจ้าหน้าที่ องค์กรท้องถิ่น ความพึงพอใจกิจกรรม การยอมรับปัจจัยการผลิต

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ด้าน ความชัดเจนของนโยบาย การมีส่วนร่วมในโครงการ ความเหมาะสมของเทคโนโลยี รายได้ สภาพพื้นที่โครงการ ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจ้าหน้าที่โครงการ เกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติตามการดำเนินงาน โครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจ และความพอใจในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร รวมถึงข้อมูลด้านปัญหาและข้อเสนอแนะในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่โครงการ ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วม และการปฏิบัติตามการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ประกอบด้วย สาขาวิชาที่ร่วมปฏิบัติงานในโครงการ ความพร้อมในการ

ดำเนินงานโครงการ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ จำนวนเจ้าหน้าที่ ความรู้และความสามารถเฉพาะตำแหน่งกับกิจกรรม ความชัดเจนของนโยบาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจ และความพอใจในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร เจ้าหน้าที่ องค์กรท้องถิ่น การยอมรับของเกษตรกรในกิจกรรมต่าง ๆ และการยอมรับปัจจัยการผลิต รวมถึงความเหมาะสมของกิจกรรมกับสภาพพื้นที่ในโครงการ

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาและข้อเสนอแนะในโครงการหมู่บ้าน วิชาการเกษตร ด้านความชัดเจนของนโยบาย การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการ ความเหมาะสมของเทคโนโลยี รายได้ สภาพพื้นที่โครงการ และข้อมูลข่าวสารทางวิชาการในโครงการ

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

โดยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาทดสอบกับเกษตรกร 10 ราย และเจ้าหน้าที่โครงการฯ 5 ราย ในพื้นที่ทำการศึกษาวิจัย ซึ่งที่ไม่ใช่หมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการนำแบบสัมภาษณ์ที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วทั้งสองชุดไปสัมภาษณ์เกษตรกร และเจ้าหน้าที่โครงการฯ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานที่เป็นเอกสาร และสิ่งพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ด้านข้อมูลทั่วไปของโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ข้อมูลบริบทชุมชน แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผล รวมถึงเอกสารงานวิจัยและการประเมินผลโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้งหมดทั้งข้อมูลทัศนคติและข้อมูลปฐมภูมิ หลังการตรวจสอบแล้ว นำมาจัดระเบียบและประเมินผล โดยการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ ดังนี้ คือ

1. วิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร เจ้าหน้าที่โครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร เพื่อนำไปเชื่อมโยงกับการประเมินผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตรต่อไป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร และเจ้าหน้าที่โครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตรในรูปแบบของการสรุปบรรยายเป็นองค์รวมแยกตามรายจังหวัด ซึ่งได้แก่ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division)

1.2 ข้อมูลความรู้ ความพึงพอใจของเกษตรกรทั่วไปโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ชุมชน หรือเจ้าหน้าที่โครงการฯ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก (Weight Mean Score) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ประเมินผลการดำเนินงานของโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร โดยสรุปข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์เกษตรกร ตามประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับ

2.1 การมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร โดยมีประเด็นที่ทำการศึกษาดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมของเกษตรกร

- การเข้าร่วมประชุมรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับโครงการฯ
- การเข้าร่วมประชุมวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการผลิตพืช
- การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น/ตัดสินใจวางแผนการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการผลิต
- การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเลือกกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ

- 2.1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการให้คำปรึกษาแก่คณะปฏิบัติงานโครงการฯ
- 2.1.3 การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น (อบต.) ในการให้คำปรึกษาแก่คณะปฏิบัติงานโครงการฯ
- 2.2 การดำเนินงานแบบสหสาขาวิชา ได้แก่
- จำนวนสาขาวิชาพืชที่ร่วมปฏิบัติงานในโครงการฯ
  - จำนวนสาขาวิชาพืชที่ประกอบเป็นคณะอนุกรรมการประสานงานระดับภาค
- 2.3 การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ
- จำนวนเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรในการผลิตพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสมของโครงการ
  - การปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่โครงการ
- 2.4 การจัดระบบเครือข่ายข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการที่สนับสนุนการพัฒนางานวิจัย (เพื่อใช้ในการศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2)
- ความพร้อมและความเหมาะสมของเครื่องมือ อุปกรณ์สารสนเทศ
  - ความพร้อมและความเหมาะสมของอาคารสถานที่
  - ความพร้อมและความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่โครงการฯ
  - ความพร้อมและความเหมาะสมด้านความรู้ ความสามารถเฉพาะตำแหน่งของเจ้าหน้าที่โครงการฯ
  - ความชัดเจนด้านนโยบายและงบประมาณ โครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตรของกรมวิชาการเกษตร
- 2.5 ความเข้าใจและความพึงพอใจในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร
- 2.5.1 ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรที่ได้รับจากกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ ตามนโยบายของกรมวิชาการเกษตร
- 2.5.2 ความเข้าใจในนโยบายกรมวิชาการเกษตร
- ความเข้าใจในนโยบายของเกษตรกร
  - ความเข้าใจในนโยบายขององค์กรท้องถิ่น
  - ความเข้าใจในนโยบายของเจ้าหน้าที่โครงการฯ
- 2.5.3 ความพึงพอใจในกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ
- จำนวนเกษตรกร ที่พึงพอใจกิจกรรมสาขาวิชาพืชที่ปฏิบัติในโครงการฯ

- การยอมรับกิจกรรมต่าง ๆ ของ โครงการ
- จำนวนเกษตรกรที่พึงพอใจในปัจจัยการผลิตที่จำเป็นของกรมวิชาการเกษตร
- การยอมรับปัจจัยการผลิตที่จำเป็นของกรมวิชาการเกษตร
- กิจกรรมสาขาวิชาที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ตั้งโครงการ

นำมาดำเนินการประเมินตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ (ในบทที่ 1 หน้า 5 – 7)

3. ศึกษาการจัดระบบเครือข่ายข้อมูลด้านวิชาการเกษตรของกรมวิชาการเกษตรที่สนับสนุนการพัฒนางานวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และผลการประเมินตามตัวชี้วัด ในข้อ 2.4

4. สรุปปัญหา และข้อเสนอแนะในโครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตรจากแบบสัมภาษณ์เกษตรกร และแบบสอบถามเจ้าหน้าที่โครงการฯ

สถานที่ทำการวิจัย

โครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนล่าง 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดตาก